

Rīgā

Datums skatāms laika zīmogā Nr.4-7-3/696

Sabiedrisko pakalpojumu regulēšanas
komisijai
Skanstes iela 25, Rīga, LV-1013
sprk@sprk.gov.lv

Par dabasgāzes pārvades sistēmas pakalpojuma
tarifu aprēķināšanas metodikas konsultāciju dokumentu

Akciju sabiedrība "Gaso" (turpmāk - Gaso) ir iepazinusies ar Sabiedrisko pakalpojumu regulēšanas komisijas (turpmāk – SPRK vai Regulators) 2025. gada 4. decembrī publicēto Konsultāciju dokumentu par dabasgāzes pārvades sistēmas pakalpojuma tarifu aprēķināšanas metodiku (turpmāk – Konsultāciju dokuments) un tā pielikumā pievienoto Dabasgāzes pārvades sistēmas pakalpojuma tarifu aprēķināšanas metodikas projektu (turpmāk – Metodikas projekts) un iesniedz šādus komentārus.

1. Konsultāciju dokumentā ir norādīts, ka *"Metodikas projektā ir definēts, kas tiek uzskatīts par efektivitāti. Turklāt Metodikas projektā ir noteikts, ka izmaksu efektivitāte ir izmaksu ietaupījuma apmērs, kas komersantam jāsasniedz regulatīvā perioda ietvaros, uzlabojot saimnieciskās darbības efektivitāti, ar to saprotot, ka izmaksu ietaupījums īstermiņa finanšu rādītāju uzlabošanai vai darba procesu vai izmaksu pārlikšana uz nākamo regulatīvo periodu nav uzskatāma par efektivitāti. Efektivitāte ir mērķtiecīga procesu pilnveidošana, kas nodrošina izmaksu samazinājumu ilgtermiņā."*

Metodikas projektā efektivitātes definīcija tiek minēta tikai 2.5. punktā *"izmaksu efektivitāte – izmaksu ietaupījuma apmērs, kas komersantam jāsasniedz regulatīvā perioda ietvaros, uzlabojot saimnieciskās darbības efektivitāti"*. Gaso ieskatā piedāvātā efektivitātes definīcija Metodikas projektā un Konsultāciju dokumentā nedod skaidru priekšstatu par to, kas tiek uzskatīts par efektivitāti. Gaso lūdz Regulatoru sniegt detalizētu skaidrojumu par efektivitātes definīciju, sniedzot paskaidrojumus ar vairākiem piemēriem.

Tāpat Gaso lūdz sniegt skaidrojumu par Konsultāciju dokumentā norādīto efektivitātes definīciju, kā arī par to, kāpēc *īstermiņa izmaksu ietaupījums darba procesu uzlabošanā* nav uzskatāms par efektivitāti, un kas ir domāts ar izmaksu ietaupījumu *"finanšu rādītāju uzlabošanai"*. Otrkārt, lūdzam skaidrot, kas ir domāts ar terminiem *"īstermiņā"* un *"ilgtermiņā"*, t.i., kāds laika posms tiek uzskatīts par īstermiņu un kāds laika posms tiek uzskatīts par ilgtermiņu, un kāpēc.

Papildus lūdzam sniegt skaidrojumu par situāciju, vai gadījumā, ja regulēts uzņēmums maina procesus un mērķtiecīgi rod citu risinājumu, kā efektīvāk paveikt saimnieciskai darbībai nepieciešamās darbības, kā rezultātā samazinās saimnieciskās darbības izmaksas viena pārskata gada ietvaros, vai tas tiek, vai netiek uzskatīts par efektivitāti, un kāpēc.

2. Metodikas projekta 39. punkts ierosina “*Ja sistēmas operators, regulatīvā perioda laikā īstenojot efektivitātes uzlabošanas pasākumus, ir sasniedzis efektivitātes apmēru, kas pārsniedz atbilstoši šīs metodikas 11. punktam aprēķināto izmaksu efektivitāti, iesniedzot Regulatoram pamatojumu, sistēmas operatoram ir tiesības samazināt šīs metodikas 38. punkta minētajā kārtībā noteikto regulatīvā rēķina atlikumu par faktisko izmaksu ietaupījumu apmēru, kas pārsniedz noteikto izmaksu efektivitātes līmeni*”. Gaso lūdz papildināt Metodikas projektu ar Regulatora skaidrojumu, kas tiek uzskatīts par pamatojumu izmaksu efektivitātei.

3. Metodikas projekts paredz obligāto efektivitāti un 11. punktā ir norādīts, kā tiek noteikts izmaksu efektivitātes koeficients. Gaso vēlas norādīt, ka obligātai efektivitātes piemērošanai būtu jābūt elastīgai un tā būtu jāskata pēc plānoto efektivitātes darbību būtības, nevis piesaistot inflācijas prognozei.

Gasu lūdz Regulatora skaidrojumu par Metodikas projekta 11. punktu:

3.1. kā sistēmas operatoram tiek nodrošināta vienlīdzīga un taisnīga pieeja, salīdzinot ar citiem regulētajiem uzņēmumiem attiecībā uz obligātās efektivitātes noteikšanu un aprēķiniem, ņemot vērā, ka prognozētais inflācijas koeficients var mainīties būtiski gada laikā, kas nozīmē, ka obligātā efektivitāte katram regulētam uzņēmumam tiek noteikta ar būtiski atšķirīgu pieeju, ņemot vērā prognozētās inflācijas svārstības, kaut faktiskā inflācija ir visiem vienāda;

3.2. kā sistēmas operatoram tiek nodrošināta vienlīdzīga un taisnīga pieeja, salīdzinot ar citiem regulētajiem uzņēmumiem attiecībā uz obligātās efektivitātes noteikšanu un aprēķiniem, gadījumā ja sistēmas operators sasniedza būtisku virsefektivitāti tekošajā regulatīvajā periodā, bet, neskatoties uz to, nākamajam regulatīvajam periodam Metodikas projekts paredz kārtējo obligāto efektivitāti, neatkarīgi no tā, cik būtisku virsefektivitāti operators ir sasniedzis;

3.3. no kādām izmaksām un kādā veidā sistēmas operatoram būs jāsasniedz obligātais efektivitātes apmērs, neapdraudot sistēmas tīkla drošību gadījumā, ja komersants iepriekšējos regulatīvajos periodos būs jau veicis maksimālu procesu un saimnieciskās darbības optimizāciju;

3.4. kāds pamatojums ir obligātās efektivitātes piemērošanai kapitāla izmaksām, ņemot vērā, ka regulatīvā aktīvu bāzē tiek iekļauti tikai sabiedrisko pakalpojumu sniegšanai nepieciešamie pamatlīdzekļi, turklāt Regulatora apstiprinātā “Kapitāla izmaksu aprēķināšanas metodika” (turpmāk – Metodika) nosaka minimālos pamatlīdzekļu lietderīgās kalpošanas laikus. Papildus Gaso vēlas uzsvērt, ka mūsu ieskatā būtu nepieciešams pārskatīt Metodikā norādītos minimālos lietderīgās lietošanas laikus, ņemot vērā, ka kopš pamatlīdzekļu minimālā lietderīgā lietošanas laika apstiprināšanas Metodikā ir pagājuši vairāki gadi, un reālie pamatlīdzekļu lietderīgās kalpošanas laiki pamainījās.

Papildus Gasu lūdz sniegt skaidrojumus, kādas darbības Regulatora ieskatā ir jāveic sistēmas operatoram, lai samazinātu kapitāla izmaksas, izpildot obligāto efektivitāti, ņemot vērā, ka regulatīvā aktīvu bāzē ietilpst galvenokārt regulēto uzņēmumu nozares specifiskie un unikālie pamatlīdzekļi.

3.5. vai sistēmas operatora veiktā mērķtiecīga procesu pilnveidošana regulatīvā perioda beigās, kas nodrošina būtisku izmaksu samazinājumu ilgtermiņā, t.sk. nākamajā regulatīvajā periodā tiek, vai netiek uzskatīts par efektivitāti un kāpēc.

4. Par Metodikas projekta pielikumā piedāvāto Regulatīvā rēķina formu. Gasu lūdz sniegt skaidrojumu par Metodikas projekta pielikumu “Regulatīvā rēķina forma”, kurā vietā piedāvātajā Excel formā lapā “RP_noslēguma_RR” tiek paredzēts norādīt tarifu projektā apstiprināto obligāto efektivitāti, jo piedāvātā regulatīvā rēķina excel forma neparedz atsevišķu lauku tarifu projektā apstiprinātajai obligātai izmaksu efektivitātei, kas jau sākotnēji apstiprinot tarifu projektu tiek izslēgta

no izmaksām. Obligātā efektivitāte ir viena no pozīcijām, kas samazina tarifu projektā apstiprinātās izmaksas, bet piedāvātajā Regulatīvā rēķina formā lapā “RP_noslēguma_RR” kolonā C “TP plānotās izmaksas RR” tas netiek piedāvāts norādīt, līdz ar to Regulatīvā rēķina atlikums tiek rēķināts nekorekti.

Tarifu aprēķinā iekļaujamās izmaksas veido tajā skaitā arī izmaksu efektivitāte, proti, izmaksu ietaupījuma apmērs, kas sistēmas operatoram jāsamazina, tādēļ šis efektivitātes apmērs ne tikai samazina plānoto izmaksu apmēru, bet arī ir viena no izmaksu grupām, kas veido atļauto ieņēmumu apmēru.

Komercpilnvariece
Valdes locekle

V. Uzvārds

DOKUMENTS PARAKSTĪTS AR DROŠU ELEKTRONISKO PARAKSTU UN SATUR LAIKA ZĪMOGU

V. Uzvārds